

veneris, desit, &c. Porro perseverantia in bono ea est virtus, & effectus inenarrabilis, ut gloria eterne (sicuti legitur Apocalypsi. cap. 2. & 3.) coronam ei recipiant, qui in finem usque ad bonos se præstiterunt.

Quare Rex Catholicus in dies euigilat pro obseruatione & executione decretorum Concilij Tridentini. ne in aliquo percutiantur, nec lædantur, & ad hoc sanctum intentum, & zelum aprè consequendum: ad petitionem Regij Fiscalis, vel etiam alterius conquerentis in Senatu hoc Supremo de contrauentione œcumenici Concilij datur prouisio Regia, dicta Ordinaria, vt litteræ importunè falsis præcibus, & suggestionibus indubitè à Sancta Sede impetrata, seu verius extorta contra voluntatem suæ Sanctitatis in eodem Senatu ostendantur, & illie accuratè examinentur, an aliquid contineant, ex quò lædatur vel subuertatur aliquod Tridentini decretum, vt & tunc vel retineantur ad effectum consulendi Sanctissimum, præmissa humili ad ipsum supplicatione; vel Ordinatio cognitio remittatur; ex his quæ latè deduximus supra part. 1. capitul. 1. maximè cap. 2. & sequentibus. Et de hac ordinaria prouisione testatur etiam Castellus à Bobadilla in politica lib. 2. cap. 18. num. 194. & Nauona in l. 59. glof. 2. sub num. 16. ad fin. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3. Flores Diaz de Mena præf. 48. num. 10. & 11. p. 1. diuersorum.

Maximè, quia vt in aliquo præualere possint litteræ ab Apostolica Sede impetrata; requiritur expressa & specifica Concilij Tridentini, derogatio; vt probant Thomas Sanchez in tractata de matrimonio. lib. 3. disp. 26. num. 7. tom. 1. Nicolaus Garcia de beneficiis, 4. part. cap. 5. ex num. 25. Valençuela Velazquez conf. 22. num. 53. Rota Romana decis. 48. num. 10. & 11. p. 1. diuersorum.

Quia constitutio Consiliaris & quælibet requirit expressam derogationem, vt colligitur ex cap. ex parte, & cap. fin. de Capellis Monacho. cap. eam te. de exate & qualitate, cap. nonnulli. de rescriptis, tenent Archidiaconus in cap. 1. de constitutione. lib. 6. Felinus in dict. cap. nonnulli, num. 3. Selua de beneficiis 3. part. quest. 11. n. 31. Parisius consil. 2. num. 30. lib. 2. Nauatrus in Summa Latina. capitul. 27. num. 265. Iacobatus de Consiliis, lib. 5. articul. 18. Alaba. de Consiliis, part. 3. capitul. 2. Couarruias lib. 3. variarum, capitul. 16. num. 6. & in cap. 8. §. 9. num. 6. dicens totum mundum hoc amplecti. Mandosius in regula Chancellar. 18. quest. 17. num. 12. Anastasius Germonius de indultis Cardinal. 8. per que sublati, num. 58. Corduba lib. 4. questionarij, quest. 9. §. Tertia pars, Sarmiento lib. 3. select. capitul. 14. num. 3. Menochius consil. 294. num. 11. & 12. volumin. 3. Padilla in l. fin. C. de diuersis rescriptis, num. 17. Gutierrez in l. nemo potest ff. de legatis 1. num. 173. Gravianus regul. 291. num. 4. Caualecan. 1. part. decision. 29. num. 16. Henriquez lib. 3. de Indulgent. capitul. 26. num. 3. Molina 1. tom. de iustitia & iure, tractatu 2. disputat. 173. fol. 988. Vinaldus Candelabro. 3. part. capitul. 12. num. 22. & alij plures ab istis, & à Thoma Sanchez, Nicolao Garcia, & Valençuela citati.

Et ratio huius doctrinæ ea est (quæ benè conducit intentioni nostræ) quia cum decre-

ta Concilij & ita matura deliberatione sancta sint, videntur continere vim clausulæ derogatoriæ ad alia decreta posteriora contraria, nisi de illis specificam faciunt mentionem, imò si Consilium generale modernum sit, quale est Concilium Tridentinum, oportet etiam illius specificam facere mentionem, & nec sufficit generalis derogatio decretorum cuiuscumque Concilij, prout benè docent Henriquez, & Vinaldus vbi proximè; quos sequitur Pater Thomas Sanchez de matrimonio, tom. 1. lib. 3. disputat. 26. sub num. 7. Vide etiam Valençuelam, & Nicolaum Garciam superius citatos.

Et quidquid de stylo generali & Curia Romana contendat Nicolaus Garcia dict. 4. part. capitul. 5. & num. 25. & num. 33. adducat Motum proprium Pij V. anno 1570. Quo declaratur, nec specialitè, nec generali derogatione Concilij Tridentini, opus esse in quibusvis concessionibus Apostolicis propria manu Papæ signatis, cuius Motus proprii tenorem ad litteram refert.

Attamen in Hispania ex superius dictis derogationem etiam specificam & expressam Concilij Tridentini, non admitti, firmant Azcuedius in l. 2. circa fin. tit. 6. lib. 1. Recopilation. Bobadilla in politicis. lib. 2. cap. 18. num. 208. Zeballos de cognitione violentie in prologo, num. 151. & glof. 6. num. 62. Paz praxi tom. 2. pralud. 5. num. 10. & probatur in l. 62. tit. 4. lib. 2. Recopil.

Quare in Senatu hoc supremo erga litteras, quæ fuerunt & impetrata in derogationem prædicti Œcumenici Concilij Tridentini, duplici modo decernitur iuxta casuum varietatem. Nam regulariter in his litteris, quæ contraueniunt directè alicui decreto eiusdem Concilij, illudque percutiunt, litteras retineri in Senatu mandatur, ne & illis pars impetrans vtatur, præmissa supplicatione ad Sanctissimum, vt melius informatus, de remedio conuenienti Reipublicæ Ecclesiasticæ, aut temporali prouideat, neque patiat tam saluberrima decreta subuerti, sed vt semper & inuolubiliter intacta remaneant, vt decet.

Si verò litteræ hæc Apostolicæ & dumtaxat percutiant decretum eiusdem Trid. sess. 24. de reformatione. cap. 20. præsertim primam instantiam Ordinarij, examinata accuratè in Senatu, si gratiam simul contineant, non retentionis decretum concipiatur; sed remissionis ad Ordinarium dumtaxat: Entreguen se esta Bulla à la parte, para que ose dellas delante del Ordinario. Si autem instantiam solum respiciant, prout & monitoriales, compulsores, inhibitoriales, aut executoriales; tunc retentis in Senatu, ne illis pars vtatur, causa cognoscenda Ordinario (ad quem de iure pertinet) remittitur; quæ differentia cum altiore petat indaginem, particulari loco erit latius examinanda, infra hac 2. p. c. 26. per tot. De quo genere percussio prædicti decreti 20. cum & frequentiora sint negotia, latè & specialiter erit tractandum in hac 2. part. vbi mirabiles & ingenere difficultates abfoluentur specialiter distincto discursu agitando in ea per omnia ferè capitula: cum eorum decretorum eiusdem Concilij contrauentionem nullam specialem requirit indaginem, sed ex eisdem

eisdem decretis omnis facilè vincatur difficultas ratio, & minùs frequenter contingens, ac propterea ab specifico singulorum decretorum examine excusatur, cum illis sufficiat regula generalis superscripta.

CAPVT II.

Regalia in protectione Sacri Concilij Tridentini, an Rex Catholicus vt possit, quando per litteras Apostolicas percucitur non solum eius sensus literalis, sed & sensus intellectualis declaratus per Sacram Congregationem Cardinalium.

SUMMARIUM.

- Decretorum Concilij Tridentini. dubium recipiendum ad Sedem Apostolicam recurrendum pro declaratione, & interpretatione, n. 1.
 Declarandi dubiam dispositionem eius est, cuius est condere, num. 2.
 Declaratio legum, & statutorum, aut privilegiorum Principis ad Principem spectat, n. 3.
 Concilium convocare ad cuiuslibet dubij sui declarationem, foret penè impossibile, & semper durissimum, ob quod declarationem reseruant Pape, num. 4.
 Declarationem suæ dispositionis potest quis alteri committere, num. 5.
 Declarationi alteri commissa super eo quod sibi fecerit dixerat committens, an sit standum remissiuè, num. 6.
 Ad declaranda dubia Concilij Pontifex creauit particularem Cardinalium Congregationem, n. 7.
 Declarationes Sancti. Congregationis. sunt decisivæ vim legis habentes, vsque lata ex commissione Papæ a personis habentibus à Principe facultatem respondendi, num. 8.
 Princeps potest tribuere Senatui facultatem leges condendi, num. 9.
 Declarationes S. Congregat. eandem vim habent, ac si ab ipso Papa immediatè dimanassent, num. 10.
 Vt pluries eadem Congregatio dixit, vt refertur, ibidem.
 Declarationes S. Congregationis non egent publicatione, cum fiant in declarationem legis iam publicata, num. 11.
 Declaratio Concilij istius redditur dispositio, & vt talis veneranda, & obseruanda, num. 12.
 Rote non licet infirmare, sed obseruare declarationes Concilij, num. 13.
 Rex sua Regalia in protectione decretorum Concilij ita vti debet, sicuti illa declarauit S. Congregatio, num. 14.
 Declaratio nihil de nouo inducit, nec nouum actum, aut diuersum facit, sed qualis fuerit præcedens demonstrat, num. 15.
 Declaratio alicui commissa perinde habetur ac si à committente fuerit finalitè à principio facta cum dispositione, num. 16.
 Dispositio declarata retinet suam primam naturam, num. 17.
 Declaratio inest dispositioni declarata, num. 18.

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis dispositionis declarata, num. 19.

Declaratio censetur dimanasse eodem tempore à principio cum dispositione principali, n. 20.

Concilij declaratio nihil aliud est, quam ipsomet Concilium declaratum ad effectum protectionis Regis num. 21.

Rex euigilare debet, ne Prelati ex sua absente Concilij interpretatione subditos ledant, n. 22.

Pater Henriquez declarauit circa violentias tollendas in contrauentionem Tridentini, n. 23.

Bulla Pij I V. refertur, qua obtestantur Principes Christiani, vt ea charitate, & affectu, quo adfuerunt Concilio, eadem populorum suorum saluæ causâ ad eius Concilij executionem præstent auxilium, num. 24.

Et ut interdican, & recipi non permittant opiniones aduersantes salutarem Concilij dispositionem, num. 25.

Declarationes Cardinalium qua autoritate & solemnitate muniri debeant, vt illis Fides detur, num. 26. remissiuè.



Ro huius difficultatis (quæ vtis valdè in practica est, & necessaria) omnimoda & resolutione in medium conferte volui mirabilia verba Bullæ Sanctissimi Papæ Diuina prouidentia Pij IV. super confirmatione œcumenici Concilij Tridentini editæ, & post sessiones eiusdem appositæ, quæ ante finem ita decreuit: Si cui vero in eis aliquid obscurius dicitur & statusque fuisse, eamque ob causam interpretatione aut decisione aliqua egerit visum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium Magistrum, cuius Authoritatem, etiam ipsa Sancta Synodus tam reuerenter agnouit. Nos enim difficultates, & controuersias, si quæ ex eis decretis orta fuerint, nobis declarandas, & decidendas, quemadmodum ipsa quoque Sancta Synodus decreuit reseruamus. parati, sicut ea de nobis merito confisa est omnium Prouinciarum necessitatibus, ea ratione, qua commodior nobis visa fuerit, prouidere, &c.

Quæ Bullæ verba consonant omnino dispositioni iuris, quo idem dispositum reperitur in cap. non licuit 17. distinctione, ibi: Quoties aliqua de vniuersali Synodo, aliquibus dubitatio nascitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt rationem, ad Apostolicam Sedem conueniant, text. etiam in c. nec licuit alicui, nec licebit particularem Synodum congregare: sed quoties aliqua de vniuersali Synodo aliquibus dubitatio nascitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt, rationem, aut sponte q, qui salutem animæ suæ desiderant, ad Apostolicam Sedem pro recipienda ratione conueniant 4. in ordine 17.

Licet enim eius sit declarandi ius actum dubium, siue dispositionem ambigam; cuius est condere, eiusdè, qui actum & fecit, vt post plurimos alios obseruat Menochius in consil. 296. num. 39. & sequentibus (qui in variis materiis exempla reddit) & in omni actu & materia intelligit Pelaez à Mieres de maioratu. 1. part. quest. 44. num. 1. & sequentibus, Simon de Præcis lib. 1. solution. 3. num. 1. & 2. fol. 26. Cardinal. Tufchus tom. 2. liter. D. conclus. 92. & tomo 4. liter. I. conclus. 329. Surdus in consil. 288. num. 9. lib. 2.

S. VNICVS.

Concil.Trident.an in Ordinarij, vel eius subditorum fauorem sit inductum. Et an alterutrius consensus in iurisdictionem alienam impediatur hanc protectionem per Regem impetiri.

S V M M A R I V M.

- Decretum Tridentin. in cap. causa omnes an fuerit inductum in fauorem solius Ordinarij, cuius iurisdictione fauorabilis, & naturalis dicitur, num.1.
Iurisdictione Delegati, & conseruatoris est odiosa, num.2.
Dispositio quilibet derogans iurisdictioni ordinaria odiosa est, num.3.
Decretum Trident. in cap. causa omnes an potius sit inductum in fauorem litigantium, ne cum tanto dispendio extra suas prouincias extrahantur, num.4.
Decretum Tridentin. in cap. causa omnes fuit inductum tam in fauorem Ordinarij, quam subditorum, cum damna sint communia, num.5.
Consensus tam Ordinarij, quam litigantis requiritur, vt cesset Trident. decretum in cap. causa omnes, ita vt altero deficiente Senatus causam insuper remittat Ordinario, num.6. & 7.
Declaratio singularis Sancti. Congregationis refertur, qua fuit decisum; primum de consensu solius Episcopi non posse causam in Curia introduci in prima instantia, nisi partes etiam consentiant, num.8.
Secundum, decretum Concilij in cap. causa omnes emanasse in fauorem Ordinarij, & partium simul, ne extrahantur extra suas Ciuitates, n.9.
Tertium, fauore primum inductum vniuersi renuntiationem non tolli, num.10.
Quartum, Nuntium Apostol. cognoscere in prima instantia accedente partium, & Ordinarij consensu, num.11.
Quintum, ad solius Episcopi colligantis instantiam non posse in Curia causam committi, sed Episcopo viciniore, num.12.
Quod & iterum declarasse Sancti. Congregationem refertur, num.13. & num.14.
Prima instantia præseruata est in fauorem Ordinarij, cum confundatur ordo quando vnicuique iurisdictione non seruetur, num.15.
Prima instantia præseruatur Ordinario etiam in fauorem partium, quasi sit inhumanum pro parua causa immodico litis anfractu pati, n.16.
Ordinarij se est colligant, ex solo consensu ipsius non committitur causa in Curia, sed viciniore, num.17.
Inhibere Ordinario negat legatus in prima instantia etiam de consensu partis, cuius renuntiatione non valet in illius iurisdictionem, num.18.
In fauorem tam Ordinarij, quam partium fuit inducta præseruatio prima instantia, qua vniuersi renuntiatione non tollitur, num.19.
Fauor, aut privilegium commune vniuersi renuntiatione non cessat, num.20.
Renuntiatione partis cessante consensu Episcopi causa in prima instantia non auferretur ab Ordinario, num.21.
Privilegium habens in complicatum vniuersi renuntiatione non tollitur, cum redundet in alterius praiudicium, num.22.
Renuntiatione subditorum non valet in praiudicium Superioris, cui est fauor communicatus, n.23.
In iuribus complicatis executio, tam respectu condemnati, quam non condemnati non habet locum, sed in totum cessat, num.24.
Privilegium subditorum quando est commune cum superiore ad validam renuntiationem concurrere omnium consensus, num.25.
Renuntiatione vniuersi negat fieri in praiudicium iuris per alteram quasi, num.26.
Trident. in cap. causa omnes, cum vniuersi renuntiatione non cesset, nec Regalia protectionis impartienda ad preces reclamantis, & recursu ventis, num.27.
Renuntiant, aut consentiens in iurisdictione aliena absque Ordinarij consensu, etiam condemnatio nihil obest, quominus recursu Regio viatur, vt in Senatu etiam executoriales retineantur, & causa Ordinario remittatur denique tractanda, num.28.

VIBVS (quæ à principio huius cap. descripsimus) sic præcongnitis, utiliter venit inquirendum, an decretum Concilij Trident. in d. cap. 20. sess. 24. de reformatione sit inductum in fauorem solius iurisdictionis Ordinariæ (quæ de iure fauorabilis censetur, & naturalis, Glossa magna in cap. 1. de respectu, lib. 6. gloss. penult. in Clement. 2. de officio Ordinarij, Bitiguet. decif. 5. de concessione prebende, Puteus decif. sub num. 3. lib. 3. Caputaq. decif. 43. p. 3. Ioan. Petrus Moneta in tractat. de conseruator. cap. 7. num. 343. Vbi per contrarium t affirmat, iurisdictionem Delegati, & conseruatoris esse odiosam, ex cap. cum in iure peritus, vbi Glossa & Doctores de officio Delegati. Baldus in l. vnica. C. de mandatis Principum. Atque idem exemptionem à iurisdictione ordinaria odiosam esse, affirmat ipse Moneta ibidem dict. num. 343. cap. 1. cum ibi notatis, de privilegijs, lib. 6. Et generaliter quælibet dispositio derogans potestati Ordinarij odiosa est, Abb. in cap. si quis contra. notab. 1. de foro competens. Crescentius decif. 1. num. 1. & decif. 3. num. 6. de privilegijs, Moneta dict. cap. 7. num. 343. fol. 371. in paruis) vel an in fauorem partium, t & subditorum, dicendum sit dimanasse dictum Tridentini decretum, ne extra suas prouincias tot sumptibus & incommoditatibus litigare, & degere cogantur, vt superius ex Floros de Mena diximus hoc cap. 3. à num. 20. & sequentibus; & latius persequitur, & comprobatur aliquibus iuris fundamentis hoc inconueniens, & notabile damnum inde proueniens, quod pars ultra suam ciuitatem, vel prouinciam litigare cogatur. Narbona in l. 59. gloss. 1. à num. 174. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3.
Quod & insuper singularia probant iuxta cap. leges Ecclesie, cap. Peregrina iudicia (salua in omnibus Apostolica auctoritate) generali sanctione prohibemus: quia indignum est, vt ab extraneis iudicentur, qui comprouinciales, & à te electos debent habere iudices, nisi fuerit appellatum. 2. quest. 6. text. in cap. non licet cuiquam (sine praiudicio tamen Romane Ecclesie, cui in omnibus causis reuerentia, & auctoritas debetur) relictis Sacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Ecclesias, nuntiu diuino gubernant, ad alia conuolare Prouin

- Prouincias, vel aliarum Prouinciarum Episcoporum iudicia expetere, vel pati. Quod si quis presumpserit, & ab officio Cleri submotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. 3. quest. 6. cap. vnaqueque Prouincia eadem causa, & quest. text. etiam in cap. neminem exhiberi de Prouincia ad Prouinciam, vel ad Comitatum oportet, nisi ad relationem Iudicis ad quem fuerit appellatum (& infra) illa que sunt per vnamquamque Prouinciam, ipsius Prouincie Synodus dispense, sicut in Niceno constat Decretum esse Concilio, ultra Prouincia terminos accusandi licentia non progrediatur, & à comprouincialibus terminetur, nisi Prælatus sit, qui accusatur. Eadem causa 3. quest. 6. cap. fin. ibi: In Prouincia in qua consistit ille qui accusatur, suus exerceat actiones: nec existimat accusator suus eum alibi, aut longius ad iudicium pertrahendum, eadem causa, & quest.
In quo breuiter affirmandum erit, t dictam Conciliarem dispositionem fuisse inductam in fauorem vtrorumque, nempe in fauorem Ordinariorum, & simul in fauorem partium ex dictis rationibus, vt ex declaratione Sanctæ Congregationis fuisse determinatum, probat Gratian. in disceptat. forensib. lib. 5. cap. 837. num. 15. sequitur Ioannes Maria Nouarius in praxi noui iuris Pontificij, cap. de causis prime instantie, conclusi. alijs 54. fol. 141. num. 4. cum alijs declarationibus eiusdem Sanctæ Congregationis mox citandis expressè id ipsam declarationibus, & decidentibus.
Ex quo sic complicato fauore t sequitur manifeste, quod si litteræ in Senatu adducantur, ex quibus appareat, partem aliquam, vel partes consentisse in alterius Iudicis ordinarij, aut delegati iurisdictionem, absque tamen consensu Ordinarij sui, vel è contra reperiatur consensus Ordinarij, non tamen partium litigantium consensus interueniat: indubie Senatus remittet causam in prima instantia Ordinario, cum tam Episcopo, quam partium simul sit necessarius consensus, vt decreto Trident. in dict. cap. 20. locus non sit, vtque remissio hæc impediatur ad Ordinarium fieri, prout in terminis declarauit Sancta Congregatio super eodem cap. 20. in hæc verba: An de consensu t Episcopi possit causa in prima instantia in Curiam introduci, non obstat, cap. 20. session. 24. in principio, nisi partes amba consentiant? Et quid si causa sit inter Episcopum & alium; nunquid instante Episcopo possit cognosci in Curia coram alio? Congregatio censuit; t habere locum, adeo vt de consensu Episcopi non possit causa introduci in prima instantia ad Curiam, nisi partes etiam consenserint, quia decretum Concilij emanauit non solum fauore iurisdictionis Ordinariæ, sed etiam fauore ipsarum partium, ne trahantur t extra suas ciuitates, & loca. Ideo quod fauore plurimum inductum est, non tollitur t vniuersi renuntiatione, & ita Congregatio censuit, licere Nuntio Sedis Apostolicæ cognoscere de causis t in prima instantia de consensu partium, ipsiusque Ordinarij consensu accedente. Quid si causa sit inter Episcopum t alium, ad solium Episcopi instantiam cognosci non poterit, parte reluctantante, in Curia coram alio, sed causa committenda est viciniore, vt signatura obseruat, de quo infra num. 17.
Et iterum ibi, sequitur & facit: An si cau-

sa sit inter Episcopum & alium, instante Episcopo t possit in Curia cognosci? Congregatio censuit; ad solium Episcopi instantiam non posse cognosci parte t reluctantante, in Curia, sed 14 committendam esse viciniore, quod signatura obseruat, &c. Quam mirabilem declarationem refert ad litteram Narbona in l. 59. gloss. 1. num. 173. lib. 2. tit. 4. Recopilat. tom. 3. fol. 181.
Et idem resoluisset Sanctam Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini. 27. Idij anno 1175. testatur Gratianus in disceptation. forensibus, lib. 5. cap. 837. num. 17. per quam à num. 15. dicit, quod quamuis t per Concilium Trident. sess. 24. de reformatione, cap. 20. omnes cause, maxime criminales in prima instantia examini, & iurisdictioni Episcopi tantum relinquuntur, quod quidem ob fauorem Ordinariorum statutum est; ne eorum iurisdictione minueretur, quia ordo confunditur, quando vnicuique iurisdictione non seruetur, cap. peruenit 36. in fin. 1. quest. 1. Et etiam in fauorem t partium, tanquam inhumanum sit, permittere in longinqua patria pro parua causa immodicos litis anfractus pati, & iustineri: idem si partes ipsæ non consentiant, non posse causam in prima instantia ex solo consensu Episcopi committi. Et iterum ipse Gratianus num. 22. ex eadem sententia Congregationis Concilij, dicit, quod si colligantur sit Episcopus, t licet semper causam inter eum & colligantem debeat committi, & cognosci in partibus; tamen stante suspitione committitur viciniore.
Quod conducibilis est rationibus & moribus tam Concilij, quam declarationum Sanctæ Congregationis hæctenus relatarum, nempe vt ob suspitionem Ordinarij colligantis non committatur causa in Curia cognoscenda; sed in partibus committatur viciniore iuxta hæc declarationem, cuius meminit Gratianus, ne cum tanto dispendio, & forte pro re parui valoris colligantur, extra prouinciam suam extrahi cogatur. Sicque hodie stante hæc declaratione Sanctæ Congregation. alijse relatis (adæquatam menti & intentioni Concilij Trident.) non potest locum habere Rotæ decif. 30. de appellationibus, in nouis, per quam motus Matchelan. de commissiomb. auocat. causa. 2. part. 5. 1. num. 38. dixit; quod quando Ordinarius est suspectus, vel alter ex iusta causa cognoscere non potest; quod tunc in Curia committitur causa. Cum contrarium expressè declarauit Sancta Congregatio in hæc declaratione, & rectius in alia relata supra à num. 13. ex obseruantia, & praxi signaturæ. Videnda etiam erunt que cap. 5. §. 1. à num. 1. dicta sunt, quarum declarationum intentio fuit & est, consilium litiganti, eiusque sumptibus maioribus, & incommoditatibus parcere, idem non solum introduxit, & voluit, vt in prouincia colligantis huiusmodi causa committatur, sed inter ceteros viciniore, vt commodius colligantur litigare possit.
Hoc idem, quod ex dicto Trident. decreto simulaneus exoritur t fauor Ordinarij, & subditis, rectè ponderat & affirmat Sarauia in tractatu de iurisdictione. adiunctorum, quest. 7. num. 7. dicens, quod ius Ordinariorum, vt in prima instantia procedant, non obstante etiam legatorum de latere inhibitione, nullo modo potest renuntari à partibus in Ordinariorum praiudicium,

præiudicium iuxta declarationem à Sancta Cardinalium Congregatione latam ad cap. 20. *sess. 24. de reformatione*, ubi eam refert Fatinae, sub verb. *sunt tractande*, ad quod etiam allegat Paz in *praxi tom. 2. præludii ultimo, num. 18.* allegat etiam Marfillam *lib. 4. tit. 5. cap. 6. littera S. & in dist. cap. 10. num. 4.*

19 Idem etiam f. Joannes Maria Novarius in *no. niuris Pontific. practicarum conclus. cap. de causis prime instantie, &c. conclus. 1. aliàs 54. num. 6. fol. 141.* ubi per eandem declarationem Congregationis relata à Gratiano ubi proximè *dist. capitul. 837.* (licet ille mendose eum allegat *cap. 836.*) dicit, & quidem singulariter, aliam rationem assignari non posse huic conclusioni, nisi quia hic labor fuit inducitur tam respectu Ordinarij loci, quam partium litigantium, & quod regula ut quilibet renunciare possit fauor suo, intelligatur, f. si privilegium concernat favorem renuntiantis dumtaxat, ac fecus quando simul in favorem aliorum, & sic si fauor sit communis, sublata sit facultas renuntiandi, ex ab eo latius traditis in *praxi election. fori. 9. 7. à n. 14. sèl. 3.* in prima impressione Neapol.

21 Qui quidem Novarius rectè inde f. argumetur à contrario sensu; quod si accedat solus partis consensus, & deficiat Ordinarij voluntas, similiter causa in prima instantia extra locum à Concil. Tridentin. destinatae minimè poterit committi.

22 Que argumentatio legitima f. & iure constans est, tum ex declarationibus Sanctæ Congregationis Cardinalium hæcenus adductis; tum etiam, quoniam quando privilegium est complicatum inter duos, aut plures, vnius renuntiatio nihil operatur, cum redundet in præiudicium cæterorum, Iulius Clarus *5. final. quest. 42.* Iacobus Caneceus *variarum resolutionum. lib. 2. capitul. 2. de iurisdictione. num. 194.* Marius Giurba *consil. 95. num. 13.*

Vndè absque Superioris (qui ex favore subditorum participat) consensu, f. non valet illorum sola renuntiatio, Romanus *consil. 369. n. 18.* Cardinal. *consil. 38. ad fin. Afflicti decif. 173.* Gratianus *decif. 78. num. 50.* Ioann. Baptista Costa *de scientia & ignorant. centur. 2. distict. 66. num. 5.* Ronitus *pract. 2. de iurisdictione. inuito non turband. num. 25.* Didacus Perez in *l. 2. tit. 1. lib. 3. ordinament. Castren. consil. 431. num. 3. in princip. Andreas Gaillus observat. 40. num. 3. lib. 1. Cardinal. Tuschus littera C. conclus. 1027. n. 3.* Marius Giurba *consil. 95. num. 13. & seqq. Caneceus Canonice. quest. 12. num. 8. 9. & 10. Rota decif. 12. num. 8. part. 2.*

Et quia quando intra duorum sunt complicata, f. ita ut in vnum facta executio oriatur damnum & præiudicium iuri alterius sic complicato & coniuncto; ut respectu omnium tam renuntiantis, aut condemnati, quam alterius, qui nec renunciauit, nec consentit, nec condemnatus fuit, executio suspendatur in totum, latissime post plurimos Doctores, & Rotæ decisiones, necnon mirabilia iura tractauimus supra *1. part. cap. 13. à num. 25. & sequentib. vers. 5. & pro hac parte.*

Necnon quando ex privilegio subditorum exoritur fauor communis cum superiore, f. vel alto, ut omnino ad validam renuntiationem requiratur consensus, consensus omnium participantium fauorem. Ac etiã generaliter, quod

renuntiatio vnius f. nequeat fieri in præiudicium 26 iuris quæ sit alterius, & de pluribus aliis mirabilibus doctis, quæ omnino huic, de qua in hoc cap. mitè conueniunt, abundè tractauimus in dicto *cap. 13. à num. 16. cum multis seqq. vsque ad fin. & ferè per totum. 1. part. vers. Quibus tamen & aliis, &c.* Quò tē libenter remitto.

Ex quibus manifestè sequitur, f. quòd cum 27 dispositio Concilij Tridentini, in *dist. cap. 20. sèl. 24. de reformat. nec cesset ex solo consensu partium, nec ex solo consensu Episcopi Ordinarij, poterit licet Senatui Regali vi in protectione impartienda eiusdem Trid. decreti, remittendo huiusmodi causas eidem Ordinario, ut coram ipso tractentur, partium sumptibus immoderatis & incommòditatibus consulendo, & inuiolabili Tridentini obseruationi & complemento auxilium suum præstando.*

CAPVT IV.

Regaliã protectionis an Rex vi possit, non solum ubi percutitur prima instantia Episcoporum; sed etiam Abbatum, aliorumque Prælatorum inferiorum ordinariam iurisdictionem legitimè habentium.

SVMMARIVM.

Sub decreto Trident. cap. 20. præseruante primam Ordinarij instantiam, an comprehendantur Prælati inferiores Episcopo, ordinariam etiam iurisdictionem habentes, num. 1. & seqq.

Præseruata non esse in Trident. primam instantiam Ordinarij inferioris Episcopo, qui teneant, num. 2.

Præiudicium Regaliã vi nequit Rex super non contentis & comprehensis in decretis Concilij Tridentini, num. 3.

Causa criminales, & matrimoniales nequeunt tractari coram Decano, aut alio Prælate inferiori iurisdictionem habentibus, num. 4.

Prælatos inferiores Episcopo habentes iurisdictionem ordinariam comprehendi sub Decreto Trident. in cap. causa omnes, veriorum opinionem fundat, & amplectitur Author, num. 5.

Ratio finalis Concilij in cap. causa omnes militat in litigantibus cuiuslibet iurisdictionis ordinariæ subiectis, num. 6.

Verba generalia dispositionis restringuntur ad rationem, & causam eiusdem, num. 7.

Tridentin. in cap. causa omnes loquitur generaliter de Ordinariis, sub cuius verbis omnes indistinctè iurisdictionem ordinariam habentes comprehenduntur, num. 8.

Verba legis intelliguntur simpliciter, non secundum quid, nec sub aliquo supposito, num. 9.

Trident. in cap. causa omnes non petit qualitatem exemptionis in Prælate, ideo nec suppledam, num. 10.

Ordinarij appellatione venit etiam quilibet Prælati inferior Episcopo Ordinariam habens iurisdictionem, num. 11.

Ordinarij facta mentio in Decreto aliquo (nisi subiecta materia aliud possit) includuntur inferiores ordinariam iurisdictionem habentes, n. 12.

Ordinario

Ordinario commisso directæ, etiam Ordinario inferiori directæ intelligitur, num. 13.

Abbates etiam non exempti habentes iurisdictionem ordinariam non obstantè Trid. Decreto, hodie sua vi valent iurisdictione, n. 14.

Obseruatio Flaminij Parisij referunt, ut Ordinarij appellatione, etiam inferiores Ordinarij comprehendantur, n. 15. & seqq. Quem Barbosa citauit pro contraria opinione.

Ordinarij appellatione non solum Episcopi comprehensim intelliguntur, num. 17.

Concilium Tridentin. ubi aliquid Ordinario remittit explicandam, aut exequendum, omnes iurisdictionem ordinariam habentes postulat exequi Decreta Concilij vbi plurima de hoc congeruntur, num. 18.

Canones posteriores recipiunt passiuam interpretationem à iure communi, num. 19.

Sub Trident. iniungente Ordinariis uisitationem Ecclesiarum etiam exemptarum comprehenditur Ordinarij inferior habens quasi Episcopalia iura, num. 20.

Trident. permittit Ordinario remittere denuntiationes ad matrimonium, procedit in Ordinario habente quasi Episcopalem iurisdictionem, n. 21. & num. 22.

Ordinarij appellatione in materia collationis inferior Prælati habens conferendi ius venit, n. 23.

Ordinarij appellatione venit Prior S. Ioannis Hierosolymitani, num. 24.

Capitulum Sede vacante succedens in iurisdictione ordinariæ, etiam voluntaria comprehenditur in Decreto de Ordinario loquentibus, n. 25.

Capituli Sede vacante prima instantia præseruata intelligitur à Concil. Trid. n. 26.

Vicarij Episcopi appellatione Ordinarij comprehenduntur, num. 27.

Ad Ordinarij inferioris comprehensionem in dispositione de Ordinariis simpliciter loquente elegans Rota decisio referunt ad litteram, à n. 28.

Archidiaconus habens ex re iudicata iurisdictionem Ecclesiasticam in suo districtu venit appellatione Ordinarij in materia adaptabili, n. 29.

Tridene. in cap. 20. §. ad hæc, referunt Episcopis causas matrimoniales, & criminales, non procedit in inferiore obineme rem iudicatam, aut verificante immemorialis, num. 30.

Immemorialis (ex qua Archidiaconus pretendit iurisdictionem in matrimonialibus, aut criminalibus) dum per tres conformes probatur; Episcopus vniur iurisdictione in illis, num. 31.

Prælati inferior probata per executoriales sua iurisdictione ordinariæ venit appellatione Ordinarij, num. 32.

Dispensationes committuntur Ordinariis ex Decreto Trid. num. 33.

Archidiaconus habens iurisdictionem ordinariam venit in materia adaptabili appellatione Ordinarij, & Diocesani, num. 34.

Dispensationes matrimoniales committuntur inferioribus ordinariis habentibus quasi Episcopalem iurisdictionem, num. 35.

Prælati locus exemptus à iurisdictione Episcopi, non ideo desinit esse de Diocesi, & in Diocesi Episcopi, num. 36.

Commisso de dispensando, ubi nullus adest contradictor, non recipit iudicium contentiosum, sed extraiudiciale cognitionem, n. 37.

Sententia nescit prescriptione non inuat ultra præscriptum, num. 38.

Prælati inferior probati prescriptionem exequendi dispensationes matrimoniales, in illis etiam vniur Ordinarij appellatione, num. 39.

Resoluitur ex cap. 20. Trident. præseruata esse etiam primam instantiam inferiori Ordinarij iurisdictionem habentis, num. 40.

Agitur ex actè de exornatione Concil. Trid. in c. 20. §. ad hæc, referuntur solo iudicio Episcopi causas criminales, & matrimoniales, num. 41. & seqq.

Iurisdictione in criminalibus, & matrimonialibus non est sublata ab Archidiaconis, &c. Per Trid. obliuiscit, sed permittit ex immemoriali probata per tres conformes, num. 42.

Quasi possessio immemorialis super iurisdictione in matrimonialibus probanda erit coram Episcopo, qui interim illam exerceat ex declarationibus S. Congregationis, num. 43. & seqq.

Inferiores Episcopi non prohibentur exercere iurisdictionem in matrimonialibus, & criminalibus, post probatam immemoriam per tres conformes, num. 44.

Ancie probatam immemoriam huiusmodi Episcopus intra cuius Diocesim Prælati existit, exercet iurisdictionem in criminalibus, & matrimonialibus præsertim ex S. Congreg. num. 45. & num. 46. & 48.

Probatam tamen debet immemorialis per tres conformes, num. 47.

Declarationes S. Congregationis referuntur, quibus expresse dicitur; inuoluntariam Ordinarij præseruata in cap. causa omnes, intelligi etiam Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum ordinariam habentis iurisdictionem ex immemoriali, num. 49.

Doctores plures referuntur, qui de prædictis declarationibus S. Congregationis testantur, n. 50.

Declarationes prælati sæpius canonizauit Rota, num. 51.


Iurisdictione ab inferiori quæ sita per immemoriam, aut privilegium, est verè ordinaria comprehensa in Trid. c. 20. in principio conseruante primam Ordinarij instantiam, qui tenent, n. 52.

Manuteneri quando debet, vel non Episcopus in iurisdictione præsertim per Archidiaconos, aut Decanos aliumve sibi inferiorè, n. 53. remissit.

Primam instantiam Ordinarij inferioris verè contentant in prima parte cap. causa omnes Trid. debet Rex protegere, num. 54.

Prælati inferior habent iurisdictionem super ipsius Ecclesiæ Collegiata, aut Collegio, non comprehenditur in cap. causa omnes, præseruante primam instantiam Ordinarij, quia iste talis non est, num. 55.

Adducitur ad idem declaratio S. Congregationis Cardinalium, ibid.

 Vn saluberrimo illo sancto Concilij Trident. f. Decreto 20. *sess. 24. de reformat. cuius (sicuti cæterorum) protectio commendata est Regibus & Principibus Christianis*) præsertim reperitur primam Ordinariam instantiam, in omnibus causis ad forum Ecclesiasticum vniuersaliter quomodolibet pertinentibus, ibi: *In prima instantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoscatur: vile iudicium, difficultatem illata solueret, ortam ex aliquorum Doctorum non contemnenda auctoritatis opinione? An sub hoc*

T hoc